

ประสิทธิผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

นิลกุล จ่านองนรินทร์รักษ์¹, เภญาศิริ งามสอาด²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชน และ 2) เปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กรอบแนวคิดใช้แนวคิดของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ประชากรได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำนวน 843 คน นำไปคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้จำนวน 265 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบปรมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าเอฟ

บทนำ

การพัฒนาชุมชนเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ภาครัฐจึงต้องปรับการบริหารจัดการให้ตอบสนองความต้องการที่ซับซ้อนมากขึ้น โดยยึดแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง การมีส่วนร่วม และการพึ่งพาตนเอง การพัฒนาชุมชนจึงครอบคลุมทั้งโครงสร้างพื้นฐานและการเสริมสร้างศักยภาพคนในชุมชน ควบคู่กับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณะอย่างยั่งยืน

เทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก เป็นพื้นที่มีการขยายตัวของชุมชนเมืองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ความต้องการบริการสาธารณะเพิ่มขึ้นในหลายด้าน แม้เทศบาลจะดำเนินโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ แต่ยังมีข้อสงสัยเกี่ยวกับระดับความสำเร็จและความพึงพอใจของประชาชนว่าการดำเนินงานสามารถตอบสนองความต้องการได้ทั่วถึงเพียงใด (เทศบาลตำบลท่าช้าง, 2565) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่าช้าง เพื่อประเมินว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับใด และประชาชนที่มีเพศ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการดำเนินงานแตกต่างกันหรือไม่ อันจะเป็นข้อมูลสำคัญในการปรับปรุงนโยบายและแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยอาศัยกรอบแนวคิดจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 การศึกษาครั้งนี้กำหนดสมมติฐานไว้ดังนี้ 1) ประสิทธิผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายกอยู่ในระดับมาก และ 2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองนครนายกแตกต่างกัน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม แบบปรมาณค่า 5 ระดับสอบถามข้อมูลจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำนวน 843 คน (เทศบาลตำบลท่าช้าง, 2567) นำมาคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 265 คน ตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ได้จำนวน 265 คน และสุ่มอย่างง่าย เก็บข้อมูลช่วงเดือนกันยายน ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา (ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติอ้างอิง ได้แก่ t-test และ F-test (One-way ANOVA)

สรุป และอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ประสิทธิผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของเทศบาลสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและบรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ ปานเจริญ (2565) ที่พบว่า ประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี อยู่ในระดับมาก อันเนื่องมาจากการดำเนินโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุวัฒน์ ฝางเจริญ และคณะ (2563) ซึ่งศึกษาประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเปียง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก และพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการดำเนินงานมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่นและบริบทของพื้นที่ ในเชิงทฤษฎี ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดการกระจายอำนาจของ Dennis A. Rondinelli (1981; 1983) และ James Manor (1999) ที่อธิบายว่า การถ่ายโอนอำนาจและการปฏิบัติงานจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น จะช่วยเพิ่มความคล่องตัว ความรับผิดชอบ และความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานในระดับสูง ดังนั้น ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนที่อยู่ในระดับมากของเทศบาลตำบลท่าช้าง จึงสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานภายใต้หลักการกระจายอำนาจสามารถก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวกและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

- จากผลการศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้
- 1.1 ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก สะท้อนว่าเทศบาลสามารถดำเนินงานด้านสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจได้อย่างตอบสนองความต้องการของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของท้าวธรรม ภูเทษ (2566) ที่ชี้ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นภารกิจสำคัญที่ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน
 - 1.2 ด้านการพาณิชย์กรรม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดให้มีตลาดกลาง การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และการสนับสนุนอาชีพเสริม สอดคล้องกับธีรพงษ์ เพียรโรส (2564) ที่พบว่าส่งเสริมการรวมกลุ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนช่วยเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น
 - 1.3 ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก โดยเน้นการส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา การทำบุญสร้างศาสนา และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับอิทธิเดช สิทธิประวาส และคณะ (2565) ที่ชี้ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นภารกิจสำคัญของการพัฒนาในระยะยาว
 - 1.4 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดให้มีไฟฟ้า แสงสว่าง ระบบระบายน้ำ และน้ำอุปโภคบริโภค สอดคล้องกับธนวัฒน์ ปานเจริญ (2565) ที่พบว่าสาธารณูปโภคพื้นฐานเป็นปัจจัยสำคัญต่อการรับรู้คุณภาพชีวิตของประชาชน
 - 1.5 ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก โดยเน้นด้านมาตรการป้องกันมลพิษและการจัดการขยะ สอดคล้องกับมาริสสา ภาสพูล (2564) ที่เน้นความสำคัญของการจัดการขยะอย่างยั่งยืนในระดับท้องถิ่น
 - 1.6 ด้านการจัดระเบียบชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การรักษาความสะอาด และการปรับปรุงผังเมือง สอดคล้องกับสุวิมล เกษมทรัพย์ (2563) ที่ชี้ว่าการจัดการผังเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนมีผลต่อความเป็นระเบียบและการพัฒนาในระยะยาว
 - 1.7 ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติการของส่วนราชการ อยู่ในระดับมาก โดยเน้นการจัดสรรงบประมาณ การประสานความร่วมมือ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม สอดคล้องกับธนวัฒน์ ปานเจริญ (2565) ที่พบว่าการสนับสนุนการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

โดยสรุป ผลการวิจัยสะท้อนว่าเทศบาลตำบลท่าช้างมีศักยภาพในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนอย่างรอบด้าน และสามารถสร้างการรับรู้เชิงบวกต่อประสิทธิผลการดำเนินงานในสายตาประชาชนได้อย่างชัดเจน ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระยะเวลาการอยู่อาศัยแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลท่าช้าง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าวไม่มีผลต่อการรับรู้ประสิทธิผลการดำเนินงาน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับธนวัฒน์ ปานเจริญ (2565) ที่พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่างกัน มีการรับรู้ประสิทธิผลโดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ รวมทั้งสอดคล้องกับธีรพงษ์ ทอมมาก (2564) ซึ่งพบว่า เพศและอายุที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน และอนุฯ พรมงษ์ (2561) ที่รายงานไว้ว่า ประชาชนที่มีอายุต่างก็มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลไม่แตกต่างกัน

โดยสรุป ผลการวิจัยสะท้อนว่า ประชาชนไม่ว่าจะมีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ยังคงมีแนวโน้มประเมินประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลในทิศทางเดียวกัน ซึ่งอาจเกิดจากการให้บริการที่ครอบคลุมและตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนอย่างทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

เทศบาลตำบลท่าช้าง. (2567). รายงานประจำปี 2567. ถ่ายเอกสาร. ธีรพงษ์ เพียรโรส. (2564). เงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานวิสาหกิจเพื่อสังคม (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร). มหาวิทยาลัยศิลปากร. ธนวัฒน์ ปานเจริญ. (2565). ประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ภาณุวัฒน์ ฝางเจริญ, อมรเทพย์ สุวรรณศักดิ์, และ สุภัตรา ทองงาม. (2563). ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเปียง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 12(1), 1-13. มาริสสา ภาสพูล. (2564). แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบยั่งยืนของเทศบาลตำบลบางกะดี จังหวัดปทุมธานี. วารสารการพัฒนาชุมชนและสังคม, 14(3), 89-105. สุวิมล เกษมทรัพย์. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการผังเมืองของเทศบาลนครอุดรธานี. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต, 26(3), 101-118. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). รายงานภาวะเศรษฐกิจไทย ปี 2566. <https://www.nesdc.go.th> อนุชา พรหมวงษ์. (2561). ความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลภูซำพัฒนา อำเภอภูซำ จังหวัดยโสธร [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. อิทธิเดช สิทธิประวาส, ชัยลัด รัตนาร, และ กัญญาพัชร มัญจรัญ. (2565). กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ชุมชน. วารสารโรจน์แก่นสาระคาเดมี, 7(9), 81-95. อุทัยวรรณ ภูเทษ. (2566). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชุมชนเขากบเอราวัณ จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิจัยวิชาการ, 6(3), 293-307. Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610. Manor, J. (1999). The political economy of democratic decentralization. World Bank. Rondinelli, D. A. (1981). Government decentralization in comparative perspective: Theory and practice in developing countries. International Review of Administrative Sciences, 47(2), 133-145. <https://doi.org/10.1177/002085238104700205> Rondinelli, D. A. (1983). Decentralization in developing countries: A review of recent experience (World Bank Staff Working Paper No. 581). World Bank

